

ten, at dette vanskeliggør eller umuliggør enhver disposition fra anden side over én gang skabte og udbrejede værker. Derfor må man i ophavsretten søge at indkredse de tilfælde, hvor andre uden nævneværdig skade for rettighedshaverne på forskellig måde frit bør kunne tilegne sig eller nyttiggøre frugten af deres arbejde og, for så vidt dette ikke er tilfældet, anviser løsningsmuligheder med hensyn til den praktiske rettighedsklarering.

Lovgivningen om ophavsret skal således i lyset af den til enhver tid pågående tekniske udvikling søge at finde balancen mellem eneretten og undtagelserne fra denne.

2.3. *Ophavsrettens internationale karakter.*

Ophavsretten har et stærkt internationalt præg.

Efter historisk at have haft sit udspring i nationale territorialt givne bogtrykkerprivilegier og lignende – ofte også af et vist censurmæssigt tilsnit – som eventuelt ved bilaterale aftaler kunne udvides til nabolande, har ophavsretten siden 1886 været reguleret gennem en række multilaterale konventioner.

Disse konventioner forpligter i betydeligt omfang Danmark til at anvende den danske ophavsretslovs bestemmelser også på værker og præstationer med oprindelse i andre lande, som har tiltrådt de samme konventioner. Samtidig stilles der i konventionerne minimumskrav med hensyn til beskyttelsen, som medlemslandene er forpligtet til at respektere.

Den vigtigste konvention er Bernerkonventionen af 1886. Konventionen regulerer beskyttelsen af litterære og kunstneriske værker, dvs. den beskyttelse, som findes i lovforslagets kapitel 1 og 2. Denne konvention er i lyset af den teknologiske udvikling siden 1886 blevet revideret gennemsnitligt hvert 20. år. Den seneste reviderede version er fra 1971 og blev tiltrådt af Danmark i 1979. Konventionen er tiltrådt af 109 stater, heriblandt alle EU-lande, Japan, USA og senest også Den Russiske Føderation. Blandt andet på baggrund af udviklingen på det digitale område forventes Bernerkonventionen suppleret med en ny protokol i løbet af 1995-96 inden for rammerne af WIPO (Verdensorganisationen for intellektuel ejendomsret).

En anden vigtig multilateral konvention er Romkonventionen af 1961 om beskyttelse af udøvende kunstnere, fonogramfremstillere og radio- og fjernsynsforetagender, som vedrører de rettigheder, der omfattes af lovforslagets kapitel 5.

Denne konvention er for tiden tiltrådt af 44 lande, deriblandt Norden, stort set alle EU-lande, Japan, men ikke USA.

Også på dette område forventes der i løbet af

1995-96 vedtaget en ny international regulering inden for rammerne af WIPO.

Det skal endelig nævnes, at forpligtelserne efter de to konventioner indgår som en integreret del af den såkaldte TRIPS-aftale inden for GATT (Aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder).

3. *De væsentligste punkter i lovforslaget.*

Indholdsmæssigt er de centrale punkter i lovforslaget følgende:

- Fotografiloven ophæves, og beskyttelsen af fotografier inkorporeres i ophavsretsloven. Dette indebærer en styrkelse af fotografernes retsbeskyttelse.
- Det nordiske aftalelicenssystem udbygges og forenkles. Hertil kommer nye bestemmelser om aftalelicens for fotokopiering inden for erhvervsvirksomhed mv., for optagelse af radio- og tv-udsendelser til brug i undervisning samt for optagelse af udsendelser til brug for syns- og hørehandicappede.
- Adgangen til at fremstille eksemplarer til privat brug præciseres, således at den – på linie med, hvad der gælder i de andre nordiske lande – kun skal gælde for fysiske personer og ikke tillige for juridiske personer.
- Der gives fri adgang til udnyttelse af radio- og tv-udsendelser i form af tidsforskudt brug på sygehuse, i plejehjem, fængsler og lignende.
- Billedkunstnernes retlige stilling styrkes.
- Der skabes principiel ligestilling med hensyn til beskyttelse mellem udøvende og skabende kunstnere.
- Der indføres nye regler om beskyttelse for fremstillere af lyd- og billedoptagelser.

4. *Forberedelsen af lovforslaget.*

Lovforslaget bygger på 7 delbetænkninger og 1 slutbetænkning afgivet af Ophavsretsudvalget i perioden 1981-1990. Det drejer sig om følgende:

»Licenskonstruktioner og fotokopiering« (bet. nr. 912/1981).

»Båndafgifter – sanktioner – påtale« (bet. nr. 944/1982).

»Beskyttelse af kunstneriske præstationer« (bet. nr. 962/1982).

»Film- og videogramspørgsmål« (bet. nr. 1000/1984).

»Ophavsretligt biblioteksvederlag« (bet. nr. 1038/1985).

»Billedret« (bet. nr. 1063/1986).

»Ophavsret og EDB« (bet. nr. 1064/1986).